EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION (EU) 2022/1835

av den 4 maj 2022

med de iakttagelser som utgör en del av beslutet om ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för det gemensamma företaget Shift2Rail (numera det gemensamma företaget för Europas järnvägar) för budgetåret 2020

EUROPAPARLAMENTET UTFÄRDAR DENNA RESOLUTION

— med beaktande av sitt beslut om ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för det gemensamma företaget Shift2Rail för budgetåret 2020,

— med beaktande av artikel 100 och bilaga V i arbetsordningen,

— med beaktande av yttrandet från utskottet för transport och turism,

— med beaktande av betänkandet från budgetkontrollutskottet (A9-0069/2022), och av följande skäl:

A. Det gemensamma företaget Shift2Rail (*det gemensamma företaget*) bildades i juni 2014 för en period av tio år genom rådets förordning (EU) nr 642/2014 ([1]).

B. De grundande medlemmarna är unionen, företrädd av kommissionen, och partner i järnvägsindustrin (viktiga berörda parter, bland annat tillverkare av järnvägsmateriel, järnvägsföretag, infrastrukturförvaltare och forskningscentrum). Andra enheter har möjlighet att delta i det gemensamma företaget som associerade medlemmar. Bidrag från andra medlemmar än unionen bör inte begränsas till att endast täcka de administrativa kostnaderna och den samfinansiering som krävs för att genomföra forsknings- och innovationsåtgärder, utan bidragen bör även täcka andra verksamheter.

C. Det gemensamma företagets främsta mål är att bidra till förverkligandet av det gemensamma europeiska järnvägsområdet och att förbättra det europeiska järnvägssystemets attraktionskraft, konkurrenskraft, hållbarhet och integrering, genom att bl.a. underlätta en omställning från väg- och lufttransporter till järnvägstransporter.

D. Det gemensamma företaget började arbeta självständigt i maj 2016.

Allmänt

1. Europaparlamentet noterar att det av revisionsrättens rapport om årsredovisningen för det gemensamma företaget för budgetåret 2020 framgår att årsredovisningen i alla väsentliga avseenden ger en rättvisande bild av det gemensamma företagets finansiella ställning per den 31 december 2020, det finansiella resultatet, kassaflödena och förändringar i nettotillgångarna för det budgetår som slutade detta datum i enlighet med dess budgetförordning och de redovisningsregler som antagits av kommissionens räkenskapsförare. Parlamentet noterar dessutom utifrån revisionsrättens rapport att de underliggande transaktioner som ligger till grund för räkenskaperna i allt väsentligt är lagliga och korrekta.

2. Europaparlamentet noterar att för den period som fastställs i förordningen är det maximala bidraget från unionen till det gemensamma företaget 450 000 000 EUR (inbegripet bidrag från Eftaländerna), som ska betalas från Horisont 2020. Parlamentet noterar att det gemensamma företagets alla medlemmar förutom unionen (industrigruppen) ska bidra med totala resurser på minst 470 000 000 EUR, varav minst 350 000 000 EUR till det gemensamma företagets operativa verksamhet och minst 120 000 000 EUR i naturabidrag till det gemensamma företagets kompletterande verksamhet.

3. Europaparlamentet noterar att sammanlagt över 400 offentliga och privata enheter, som företräder järnvägssektorn, deltar i det gemensamma företagets forsknings- och innovationsverksamhet. Parlamentet noterar dessutom att samarbetet i medlemsstaterna och med internationella parter ökade under 2020, vilket visas av undertecknandet av ett samförståndsavtal med Baskien, ett med the Canadian Urban Transit Research & Innovation Consortium och ett annat med transportgemenskapens ständiga sekretariat 2020.

([1]) Rådets förordning (EU) nr 642/2014 av den 16 juni 2014 om bildande av det gemensamma företaget Shift2Rail (EUT L 177, 17.6.2014, s. 9).

Budgetförvaltning och ekonomisk förvaltning

4. Europaparlamentet noterar att den slutliga budget som var tillgänglig för 2020 (inklusive outnyttjade anslag från tidigare år som tagits upp på nytt, inkomster avsatta för särskilda ändamål och omfördelningar till nästkommande år) omfattade åtagandebemyndiganden på 89 711 000 EUR och betalningsbemyndiganden på 80 289 000 EUR. Parlamentet noterar att för 2020 var utnyttjandegraden för de tillgängliga åtagande- och betalningsbemyndigandena 94 % respektive 76 %.

5. Europaparlamentet noterar att det gemensamma företagets aktiva budget för Horisont 2020 som var tillgänglig för 2020 uppgick till 84 081 000 EUR i åtagandebemyndiganden och 75 779 000 EUR i betalningsbemyndiganden. Parlamentet noterar dessutom utifrån revisionsrättens rapport att det gemensamma företaget i slutet av 2020 hade genomfört 100 % respektive 80 % av de åtagande- och betalningsbemyndiganden som var tillgängliga för Horisont 2020-projekt. Parlamentet noterar att genomförandegraden för driftsbetalningsbemyndigandena minskade jämfört med 2019 (88 %), eftersom en bidragsöverenskommelse som tilldelats inom ramen för 2020 års inbjudan att lämna förslag inte kunde undertecknas före slutet av 2020, och den tillhörande förfinansieringen därför måste senareläggas.

6. Europaparlamentet noterar att de privata medlemmarna i slutet av 2020 bidrog med ett godkänt totalt belopp på 131 181 000 EUR, varav totalt 9 238 000 EUR i kontanter, 121 942 000 EUR i godkända naturabidrag, och dessutom ett totalt naturabidrag till kompletterande verksamhet på 204 806 156 EUR (per den 31 januari 2021), jämfört med unionens totala kontantbidrag på 297 741 000 EUR (i slutet av 2020).

7. Europaparlamentet noterar att förfarandena för beräkning av naturabidrag varierar mellan de gemensamma företagen och efterlyser en harmonisering av dem.

Verksamhetsresultat

8. Europaparlamentet noterar att det gemensamma företagets styrelse i juli 2020 valde ut 19 förslag för finansiering till följd av den ansökningsomgång för 2020 som inleddes i januari 2020 på grundval av den ändrade årliga arbetsplanen för 2020. Parlamentet noterar att 19 bidrag till ett totalt värde av cirka 147 700 000 EUR beviljades 2020, och 18 av dem undertecknades. Parlamentet noterar att undertecknandet av ett bidragsavtal sköts upp till 2021 på begäran av konsortiet, med beaktande av behovet av att omorganisera projekttilldelningen mellan arbetspaketen. Parlamentet noterar att totalt 242 deltagare, varav 29 % företräddes av små och medelstora företag i den öppna ansökningsomgången, valdes ut för finansiering inom de 19 forsknings- och innovationsområden som ingick i 2020 års ansökningsomgång, och ansökningarna omfattade deltagare från 30 länder, varav 19 medlemsstater och 3 länder som var associerade till ramprogrammet Horisont 2020 valdes ut för finansiering.

9. Europaparlamentet lovordar de åtgärder som företaget har vidtagit för att begränsa förseningarna i projekten till följd av covid-19-krisen. Parlamentet noterar att på grund av covid-19-krisen förföll vissa av de betalningar som ursprungligen planerades för 2020 först 2021. Parlamentet noterar i detta avseende att det gemensamma företaget utnyttjade avdelning 4 i sin budget i enlighet med sina finansiella bestämmelser.

10. Europaparlamentet noterar att i slutet av 2020 pågick 72 projekt (36 ansökningsomgångar för medlemmar och 36 öppna ansökningsomgångar): 55 projekt fördelades till de 5 innovationsprogrammen, 9 projekt till den övergripande verksamheten och 8 projekt till innovationsprogram X.

11. Europaparlamentet noterar att det gemensamma företaget använder de gemensamma centrala resultatindikatorerna för Horisont 2020 och för övergripande frågor samt centrala resultatindikatorer som är specifika för det gemensamma företaget, t.ex. för järnvägstransportsystemets effektivitet. Parlamentet noterar att det gemensamma företaget under 2020 fortsatte arbetet med att upprätthålla modellen ”Shift2Rail 2030 Impact Forecast Model” som säkerställer nästa offentliggörande, till följd av uppdateringen av datainmatningen från de olika projekten och teknikdemonstratorerna.

12. Europaparlamentet lovordar att det gemensamma företaget sedan 2018 kontinuerligt rapporterar om sitt bidrag till uppnåendet av FN:s mål för hållbar utveckling, särskilt om dess bidrag till att minska järnvägstransporternas livscykelkostnader.

13. Europaparlamentet noterar att Shift2Rail-programmet i slutet av 2020 nådde avgörande milstolpar i genomförandet, eftersom nästan alla resurser för det gemensamma företaget har anslagits för verksamheten inom Shift2Rail-programmet, och minst 60 % av Shift2Rail-programmet har genomförts i syfte att nå de operativa demonstrationer inom TRL6/7 som planeras slutföras under 2023.

14. Europaparlamentet noterar att det totala värdet av den verksamhet som utförts under 2020 uppskattas till 119,4 miljoner EUR (varav 110,3 miljoner EUR tillhandahölls av andra medlemmar än unionen).

15. Europaparlamentet noterar att det gemensamma företagets nuvarande verksamhet fortskrider för att kunna genomföra demonstrationerna 2022 och 2023, och detta kommer att säkerställa en korrekt ut- och infasning mellan två program inom efterföljaren till Shift2Rail, dvs. det gemensamma företaget för Europas järnvägar. Parlamentet noterar att det gemensamma företagets tekniska demonstratorer är byggstenarna i en mer systemisk järnvägsomvandling som strategiskt styrs av kommissionens europeiska gröna giv, digitaliseringsagendan och på senare tid strategin för hållbar och smart mobilitet. Parlamentet noterar att det gemensamma företaget under våren 2020 ytterligare stödde utarbetandet av ett högnivådokument om efterföljaren till det gemensamma företaget Shift2Rail, dvs. det gemensamma företaget för Europas järnvägar (EU-Rail), och efter inlämnandet av den första versionen av högnivådokumentet i december 2019 fortsatte det gemensamma företaget samordningen av de olika bidragen under första halvåret 2020. Parlamentet noterar att kommissionen i augusti 2020 lanserade sin inbjudan till enheter att anmäla intresse för att kandidera som grundande medlem av det gemensamma företaget för Europas järnvägar.

16. Europaparlamentet uppmuntrar det gemensamma företaget att utveckla, integrera, demonstrera och validera innovativ teknik och innovativa lösningar för att undanröja de återstående tekniska hinder som håller järnvägssektorn tillbaka i fråga om driftskompatibilitet, produktgenomförande och effektivitet, och att minska de negativa externa effekterna i nära samarbete med intressenter i hela järnvägsvärdekedjan, särskilt små och medelstora företag, forsknings- och teknikcentrum och universitet.

17. Europaparlamentet framhåller behovet av att ytterligare utveckla synergier mellan det nya partnerskapet och befintliga finansieringsmekanismer och att till fullo utnyttja möjligheter för projekt som finansieras inom unionsprogram såsom Fonden för ett sammanlänkat Europa, planen för ett digitalt Europa, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden samt InvestEU.

18. Europaparlamentet noterar att det i det gemensamma företagets verksamhetsrapport för 2020 och av övervakningsindikatorerna för Horisont 2020, när det gäller könsfördelningen för det budgetåret, framgår att det gemensamma företaget hade samma andel kvinnor i styrelsen som året innan, nämligen 16 %, medan 33 % av företrädarna för det gemensamma företaget och 33 % av medlemmarna i den vetenskapliga kommittén var kvinnor. Parlamentet beklagar att siffrorna för kvinnor är desamma som året innan (2019).

19. Europaparlamentet noterar med oro de utmaningar som covid-19-pandemin innebär för de anställda. Parlamentet välkomnar att det gemensamma företaget för första gången genomförde en personalenkät och utarbetade en handlingsplan, som omfattar inrättandet av ett utbildningsprogram om välbefinnande för att ge stöd till personalen under covid-19-pandemin. Parlamentet uppmanar ledningen att se till att det finns lämpliga stödstrukturer för personalens psykiska välbefinnande.

Personal och upphandling

20. Europaparlamentet noterar, med beaktande av den exceptionella rekryteringen av en tillfälligt kontraktsanställd för att ersätta en tillfälligt anställd, att den 31 december 2020 var 24 tjänster tillsatta, inbegripet 2 utstationerade nationella experter, 5 tillfälligt anställda och 16 kontraktsanställda i enlighet med tjänsteförteckningen. Parlamentet noterar att detta var första året som det gemensamma företaget genomförde en personalenkät i syfte att bedöma personalens engagemang och utvärdera i vilken utsträckning det gemensamma företagets förhandsdefinierade ram för intern kontroll redan återspeglades i personalens beteende.

21. Europaparlamentet noterar att det gemensamma företaget under 2020, i syfte att uppnå en sund ekonomisk förvaltning, i möjligaste mån använde sig av servicenivåavtal med berörda avdelningar inom kommissionen och unionens byråer (IKT, utbildning, löner, tjänsteresor, ersättningar till experter, tillfällig personal osv.) och deltog i interinstitutionella ramavtal (t.ex. it, revision, kontorsmöbler, försäkringar, personaltjänster) genom att underteckna samförståndsavtal, och att det gemensamma företaget dessutom ledde eller deltog i ramavtal för gemensamma företag (t.ex. it- och dataskyddstjänster), även detta i syfte att öka synergieffekterna. Parlamentet noterar dessutom att det gemensamma företaget 2020 inledde sin första begäran om pris inom ramen för Horisont 2020.

Internrevision

22. Europaparlamentet noterar att internrevisionstjänsten under 2019 genomförde en revision av bidragsprocessen och att det gemensamma företaget under 2020 vidtog åtgärder på grundval av sin handlingsplan för att genomföra de fyra viktiga rekommendationer som revisorerna hade tagit upp. Parlamentet noterar vidare att internrevisionstjänsten i oktober 2020, på grundval av ytterligare dokumentation, bekräftade att den ansåg att de tre första rekommendationerna hade genomförts, och att den i januari 2021 ansåg att alla rekommendationer hade genomförts.

23. Europaparlamentet noterar dessutom att internrevisionstjänsten under 2020 gjorde en ingående riskbedömning i det gemensamma företaget för att utarbeta en ny strategisk intern revisionsplan för perioden 2021–2023.

Internkontroll

24. Europaparlamentet noterar utifrån revisionsrättens rapport att det gemensamma företaget under 2020 upprättade tillförlitliga förfaranden för förhandskontroller på grundval av ekonomiska och operativa skrivbordsgranskningar, och att det gemensamma företaget genomförde kommissionens ram för internkontroll, som bygger på 17 principer för internkontroll. Parlamentet noterar dessutom att det gemensamma företaget utvecklade relevanta indikatorer för alla principer för intern kontroll och relaterade egenskaper för den årliga självutvärderingen och övervakningen av effektiviteten av de kontrollaktiviteter som krävs enligt ramen för intern kontroll.

25. Europaparlamentet noterar att styrelsens beslut nr 7/2018 om antagande av reglerna om förebyggande och hantering av intressekonflikter, som är tillämpliga på det gemensamma företagets organ, kräver att uppdaterade meritförteckningar och intresseförklaringar från styrelseledamöterna offentliggörs på det gemensamma företagets webbplats. Parlamentet noterar utifrån revisionsrättens rapport att ingen av intresseförklaringarna och endast hälften av meritförteckningarna kunde offentliggöras före slutet av 2020, eftersom endast ett fåtal av styrelseledamöterna lämnade in informationen i rätt tid. Parlamentet noterar att det gemensamma företaget flera gånger påminde styrelseledamöterna om att lämna in de saknade intresseförklaringarna, att 28 % av meritförteckningarna och intresseförklaringarna fortfarande saknades i juni 2021 (12 av 43 nuvarande aktiva företrädare), och att en lägesrapport presenterades för styrelseledamöterna i samband med vilket det förklarades att alla ledamöter som inte har uppfyllt kraven i fråga om intresseförklaringar och meritförteckningar de facto anses befinna sig i en intressekonflikt, vilket leder till en uteslutning från styrelsens beslutsprocess. Parlamentet uppmanar det gemensamma företaget att rapportera till den ansvarsfrihetsbeviljande myndigheten om hur denna fråga fortskrider.

26. Europaparlamentet noterar utifrån revisionsrättens rapport att kommissionens gemensamma revisionstjänst (CAS) är ansvarig för efterhandsrevisionen av de betalningar inom Horisont 2020 som gjorts av det gemensamma företaget, och att det gemensamma företaget redovisade en representativ felprocent på 2,9 % och en procentsats för kvarstående fel på 1,99 % för Horisont 2020-projekt (regleringar och slutbetalningar), baserat på de resultat av efterhandsrevisioner som var tillgängliga i slutet av 2020. Parlamentet noterar utifrån kommissionens förslag till en Horisont 2020-förordning att slutmålet för nivån på kvarstående fel vid avslutandet av programmen, när de finansiella konsekvenserna av alla revisioner, korrigeringar och åtgärder för återkrav har beaktats, är att komma så nära 2 % som möjligt.

27. Europaparlamentet noterar att det gemensamma företaget under 2020 bedömde sin forsknings- och innovationsverksamhet genom en tredje kontrollgrindsgranskning, där hänsyn togs till de leveransresultat och rapporter som lämnats in i samband med den årliga översynen av aktiva projekt som samordnats av de övriga medlemmarna, samtidigt som man genom denna process säkerställde att rekommendationen från den föregående kontrollgrindsbedömningen hade tillämpats korrekt.

28. Europaparlamentet noterar att det gemensamma företaget fortsatte att genomföra strategin för bedrägeribekämpning i Shift2Rail 2017–2020, dvs. en skräddarsydd strategi för bedrägeribekämpning som kompletterar Horisont 2020, och att man i enlighet med detta använder fem indikatorer för att rapportera om resultaten av förebyggande och upptäckt av bedrägerier, och att den tillhörande handlingsplanen för genomförandet av strategin omfattar de olika stadierna i bedrägeribekämpningscykeln (förebyggande, upptäckt, utredning och korrigerande åtgärder). Parlamentet noterar dessutom att bedrägerimedvetenhet och bedrägeririsker under 2020 togs upp i den personalenkät som genomfördes efter antagandet av en reviderad ram för internkontroll respektive riskbedömningen.

29. Europaparlamentet noterar att revisionsrätten, som en del av kontrollerna av driftsbetalningar, granskade slumpmässigt utvalda betalningar inom Horisont 2020 under 2020 hos slutmottagare för att bekräfta felprocentsatserna vid efterhandsrevisioner, och att det vid de detaljerade granskningarna i ett fall framkom ett systemfel till följd av att fel metod användes för beräkningen av redovisade personalkostnader och i ett annat fall upptäcktes en icke kvantifierbar systemrelaterad kontrollbrist som innebar att mottagaren saknade ett valideringsförfarande för redovisade arbetstimmar i projektet. Parlamentet noterar det gemensamma företagets svar, när det gäller iakttagelsen att mottagaren saknade ett valideringsförfarande för redovisade timmar, vilket identifierades i en efterhandsrevisionsrapport som genomfördes av kommissionens gemensamma revisionstjänst i slutet av 2020, att det inte krävdes finansiella justeringar och drog därför slutsatsen att mottagarens tidsregistreringssystem i allmänhet var tillförlitlig och att mottagaren hade bekräftat att systemet för validering av tidsregistrering skulle förbättras. Parlamentet uppmanar det gemensamma företaget att rapportera till den ansvarsfrihetsbeviljande myndigheten om hur denna fråga fortskrider.

30. Europaparlamentet betonar att revisionsrätten i sin årsrapport om EU:s gemensamma företag för budgetåret 2020 konstaterade ihållande systemfel i de personalkostnader som redovisats av mottagarna, särskilt hos små och medelstora företag och nya mottagare. Parlamentet noterar att sådana fel också regelbundet rapporteras av kommissionens gemensamma revisionstjänst och dess kontrakterade revisorer i samband med efterhandsrevisionerna. Parlamentet betonar att revisionsrätten, på sidan 39 i sin rapport, anger att en effektivisering av Horisont 2020-reglerna för redovisning av personalkostnader och en bredare användning av förenklade kostnadsalternativ är en förutsättning för framtida ramprogram för forskning, i syfte att stabilisera felprocentsatserna under väsentlighetsnivån. Parlamentet uppmuntrar det gemensamma företaget att stärka sina interna kontrollsystem, med tanke på att små och medelstora företag och nya mottagare är mer benägna att göra fel.